

НОВОВВЕДЕННЯ В НАКАЗНОМУ ПРОВАДЖЕННІ У РОЗРІЗІ ПРИЙНЯТТЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СУДОУСТРІЙ І СТАТУС СУДДІВ»

Доповідач: Михайлик Я., студентка гр. Ю-84, СумДУ

Науковий керівник: Солонар А.В., асистент кафедри АГПФЕБ

Прийняття Закону України «Про судову систему і статус суддів» загалом є позитивним моментом для початку проведення судової реформи в нашій сучасній державі, яка своїм розвитком значно почала випереджати ті норми, які були раніше закріплені в процесуальних законах України, а отже, потребували змін та вдосконалення.

30 липня 2010 року після опублікування в Офіційному віснику України, набрали чинності зміни до Цивільного процесуального кодексу України (ЦПК України) та інші процесуальні кодекси України, які були внесені Законом України «Про судову систему і статус суддів» від 07 липня 2010 року.

Досить суттєвих змін зазнало наказне провадження й одночасно встановлено жорсткі вимоги вразі недотримання процедури розгляду такої категорії справ.

Зокрема, змін зазнала норма, яка дає визначення судового наказу (ч. 1 ст. 95): судовий наказ є особливою формою судового рішення, що видається судом за результатами розгляду вимог, передбачених ст. 96 ЦПК. Дані вимоги також зазнали змін, а саме доповнені такими пунктами: 1) заявлено вимогу про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення з урахуванням індексу інфляції та трьох відсотків річних, нарахованих заявником на суму заборгованості; 2) заявлено вимогу про присудження аліментів на дитину в розмірі тридцяти відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, якщо ця вимога не пов'язана із встановленням чи оспорюванням батьківства (материнства) та необхідністю залучення інших зацікавлених осіб; 3) заявлено вимогу про повернення вартості товару неналежної якості, якщо є рішення суду, яке набрало законної сили, про встановлення факту продажу товару неналежної якості, ухвалене на користь невизначеного кола споживачів.

Також ст. 95 була доповнена нормою, а саме, що із заявою про видачу судового наказу може звернутися особа, якій належить право вимоги, а також органи та особи, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб.

У ст. 98 було виключено п. 4, та доповнено частиною 5, а саме: до заяви про видачу судового наказу додаються документи, що підтверджують сплату судового збору та оплату витрат на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи.

Норма ст. 99 зазнала змін у ч. 2 – у разі відмови в прийнятті заяви про видачу судового наказу або в разі скасування судового наказу внесена сума судового збору та витрат на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи стягувачу не повертається. У разі пред'явлення стягувачем позову до боржника у порядку позовного провадження сума судового збору сплаченого за подання заяви про видачу судового наказу зараховується до суми судового збору, встановленої за позовну заяву [1].

У ст. 100 було змінено і доповнено нормами такими, які стосуються підстав для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу чи її повернення. Суддя повертає заяву про видачу судового наказу, у разі якщо: 1) заявник у встановлений судом строк не усунув недоліки заяви про видачу судового наказу; 2) до моменту відкриття наказного провадження надійшло звернення заявника про повернення заяви про видачу судового наказу; 3) наявні обставини, зазначені у пп. 2-4 ч. 3 ст. 121 ЦПК. Про повернення заяви про видачу судового наказу суддя постановляє ухвалу.

Суддя відмовляє у прийнятті заяви про видачу судового наказу, у разі якщо: 1) заявлено вимогу, не передбачену ст. 96 ЦПК; 2) із заяви і поданих документів вбачається спір про право; 3) наявні обставини, зазначені у пп. 2-5 ч. 2 ст. 122 ЦПК. У разі якщо в заяві про видачу судового наказу містяться вимоги, частина з яких не підлягає розгляду в порядку наказного провадження, суд постановляє ухвалу про відмову у прийнятті заяви про видачу судового наказу лише в частині цих вимог. У разі якщо заявлені вимоги між собою взаємопов'язані і окремий їх розгляд неможливий, то суд відмовляє у прийнятті заяви про видачу судового наказу.

У разі якщо боржником у заяві про видачу судового наказу, щодо якої відсутні підстави для її повернення чи відмови у видачі судового наказу, вказана фізична особа, яка не має статусу підприємця, суддя не пізніше двох днів з дня надходження такої заяви звертається до відповідного органу реєстрації місця перебування та місця проживання особи щодо надання інформації про зареєстроване у встановленому порядку місце проживання фізичної особи - боржника.

Інформація про місце проживання (перебування) фізичної особи - боржника має бути надана протягом трьох днів з моменту отримання відповідним органом реєстрації місця проживання (перебування) особи відповідного звернення суду.

У разі якщо за результатами розгляду отриманої судом інформації про зареєстроване у встановленому законом порядку місце проживання (перебування) фізичної особи - боржника буде встановлено, що заява про видачу судового наказу не підсудна цьому суду, суд повертає стягувачу заяву про видачу судового наказу. У разі якщо отримана судом інформація не дає можливості встановити зареєстроване у встановленому законом порядку місце проживання (перебування) фізичної особи - боржника, суд відмовляє у прийнятті заяви про видачу судового наказу.

Питання про відкриття наказного провадження або відмову у прийнятті заяви про видачу судового наказу суддя вирішує не пізніше наступного дня з дня надходження заяви до суду, закінчення строку, встановленого для усунення недоліків заяви про видачу судового наказу та не пізніше наступного дня після отримання судом у порядку, передбаченому частиною шостою цієї статті, інформації про зареєстроване у встановленому законом порядку місце проживання (перебування) фізичної особи - боржника. Про відкриття наказного провадження суддя постановляє ухвалу [2, с. 31].

Ч. 1 ст. 102 зазнала нововведень: у разі прийняття судом ухвали про відкриття наказного провадження, суд у триденний строк з моменту її постановлення видає судовий наказ по суті заявлених вимог.

Ст. 104 доповнено двома новими частинами: копія судового наказу разом з додатками надсилаються фізичній особі - боржнику на адресу, зазначену в документах, передбачених ч. 6 ст. 100 ЦПК, а боржнику - юридичній особі чи фізичній особі - підприємцю, - за адресою місцезнаходження (місця проживання), зазначеній в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців. Днем отримання боржником копії судового наказу є дата, зазначена у поштовому повідомленні про вручення. У разі якщо боржник відмовляється від отримання копії судового наказу або відсутній за вказаною адресою, днем отримання боржником копії судового наказу є день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відмову боржника отримати копію судового наказу чи відмітки про відсутність боржника за вказаною адресою [3, с. 39].

Також ЦПК було доповнено новою статтею – 105-1, а саме, яка закріплює розгляд заяви про скасування судового наказу. Заява про скасування судового наказу реєструється у день її надходження до суду в порядку, встановленому ч. 3 ст. 11-1 ЦПК, та не пізніше наступного дня передається визначеному судді. Заява боржника про скасування судового наказу, подана після закінчення строку, встановленого ч. 1 ст. 105 ЦПК, залишається без розгляду, якщо суд за заявою особи, яка її подала, не знайде підстав для поновлення строку для подання цієї заяви. У разі якщо суд прийшов до висновку про поновлення строку на подання заяви про скасування судового наказу, який набрав законної сили, то в ухвалі про прийняття такої заяви до розгляду суд має вирішити питання про зупинення виконання судового наказу. Про залишення заяви про скасування судового наказу без розгляду чи про прийняття такої заяви до розгляду суд постановляє ухвалу. Питання про прийняття заяви про скасування судового наказу до розгляду суд вирішує не пізніше наступного дня після її передачі визначеному судді. Копія ухвали про прийняття заяви про скасування судового наказу до розгляду не пізніше наступного дня з дня її постановлення надсилається стягувачу та боржнику. Разом з копією ухвали стягувачу та боржнику надсилається повідомлення про час і місце розгляду заяви про скасування судового наказу, а стягувачу надсилається також копія такої заяви та доданих до неї документів. Заява про скасування судового наказу розглядається судом протягом десяти днів з дня постановлення ухвали про прийняття такої заяви до розгляду у відкритому судовому засіданні. Неявка осіб, належним чином повідомлених про час і місце розгляду заяви про скасування судового наказу, не перешкоджає розгляду такої заяви.

Головуючий відкриває судові засідання і з'ясовує, хто з'явився, встановлює їх особу, перевіряє повноваження представників, після чого повідомляє зміст заяви про скасування судового наказу і з'ясовує думку осіб, які беруть участь у розгляді такої заяви.

Ч. 8 ст. 105-1 визначає, що за результатами розгляду заяви про скасування судового наказу суд має право: 1) залишити заяву про скасування судового наказу без задоволення; 2) скасувати судовий наказ та роз'яснити, що заявлені стягувачем вимоги можуть бути розглянуті у позовному провадженні з додержанням загальних правил щодо пред'явлення позову; 3) змінити судовий наказ.

Про залишення заяви про скасування судового наказу без задоволення та про скасування судового наказу суд постановляє ухвалу, а в разі зміни судового наказу видає судовий наказ. Змінений судовий наказ чи судовий наказ, щодо якого суд прийняв ухвалу про залишення заяви про його скасування без задоволення, можуть бути оскаржені в апеляційному порядку, встановленому чинним ЦПК [4, с. 90].

Ст. 106 також зазнала зміни у розрізі набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачеві. У разі ненадходження від боржника заяви про скасування судового наказу протягом трьох днів після закінчення строку на її подання судовий наказ набирає законної сили і суд видає

його стягувачеві для пред'явлення до виконання. Якщо суд за результатами розгляду заяви про скасування судового наказу прийняв ухвалу про залишення такої заяви без задоволення або змінив судовий наказ, то судовий наказ чи змінений судовий наказ набирає законної сили після закінчення строку на подання апеляційної скарги, якщо апеляційну скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги судовий наказ чи змінений судовий наказ, якщо його не скасовано, набирає законної сили після розгляду справи апеляційним судом.

Однозначно, що такі зміни мають позитивний характер, адже направлені на унеможливлення недобросовісних сторін затягувати розгляд справи судом, шляхом зміни предмету або підстав позову вже на завершення судового розгляду, що фактично означає необхідність розпочати розгляд справи спочатку.

Література

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. із змінами та доповн. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40 - 41. – Ст. 492.
2. Шевчук П. Судовий наказ в цивільному судочинстві / П.Шевчук // Право України. – 2008. – № 5. – С. 31 - 32.
3. Шевчук П. Питання структури і змісту нового Цивільного процесуального кодексу України / П.Шевчук // Право України. – 2000. – № 3. – С. 39 - 41.
4. Луспеник Д. Наказне провадження: його цілі, процедура, проблеми та шляхи їх вирішення / Д.Луспеник // Право України. – 2010. – № 7. – С. 89 - 94.